BÀI GIẢNG: ĐÔ THỊ HOÁ
CHUYÊN ĐỀ: ĐỊA LÍ DÂN CƯ
MÔN: ĐỊA LÍ 12
GIÁO VIÊN: VŨ HẢI NAM

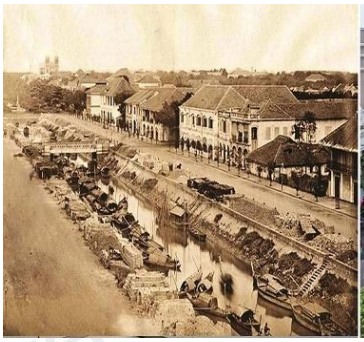
MỤC TIÊU

- ✓ *Trình bày được đặc điểm đô thị hoá ở Việt Nam.*
- ✓ *Phân tích được ảnh hưởng của đô thị hoá đến sự phát triển kinh tế - xã hội.*
- ✓ *Nhận xét và giải thích được đô thị hoá ở Việt Nam dựa trên bản đồ dân cư Việt Nam và số liệu thống kê.*

I. ĐẶC ĐIỂM ĐÔ THỊ HOÁ

1 Lịch sử đô thị hoá

- Đô thị đầu tiên của nước ta là thành Cổ Loa, ra đời vào TK III TCN.
- Thời kì Pháp thuộc, nước ta có thêm một số đô thị lớn với chức năng chủ yếu là hành chính và quân sự.
- Từ cách mạng tháng Tám đến năm 1975, quá trình đô thị hóa diễn ra chậm.
- Từ năm 1975 đến nay, quá trình đô thị hóa chuyển biến tích cực và đặc biệt là sau thời kì đổi mới.

2 Tỉ lệ dân thành thị

- Tỉ lệ dân thành thị và số dân thành thị ở nước ta liên tục tăng lên.
- Năm 2024, nước ta có 39,0 triệu dân thành thị, chiếm 38,5% dân số cả nước.

Bảng 9. SỐ DÂN THÀNH THỊ VÀ TỈ LỆ DÂN THÀNH THỊ NƯỚC TA GIAI ĐOẠN 1980 – 2024

Năm	1980	1990	2000	2010	2024
Số dân thành thị *(triệu người)*	10,1	12,9	18,7	26,5	39,0
Tỉ lệ dân thành thị *(%)*	19,2	19,5	24,1	30,4	38,5

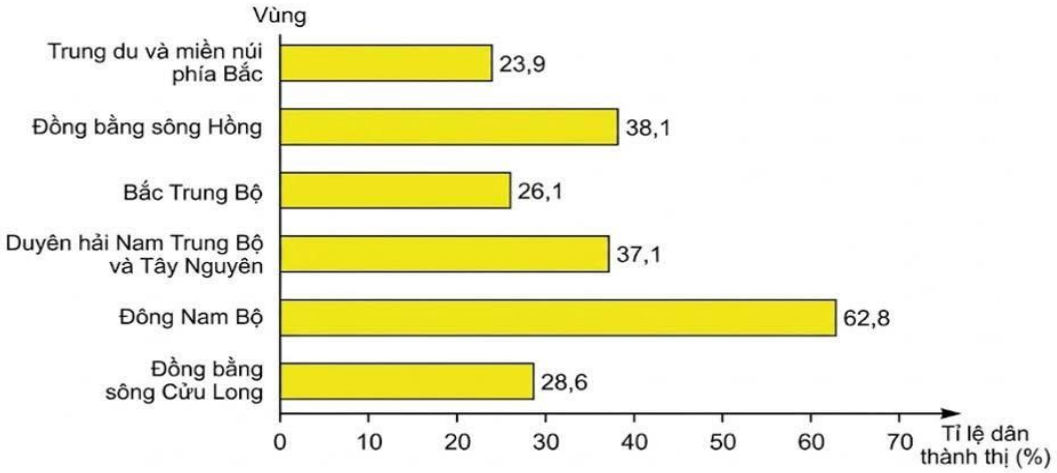
(Nguồn: Niên giám thống kê Việt Nam các năm, Cục Thống kê)

3 Không gian đô thị và lối sống đô thị

- Không gian đô thị được mở rộng đặc biệt là các đô thị lớn như: Hà Nội, TP. Hồ Chí Minh,...
- Ngày nay các đô thị không chỉ có chức năng hành chính mà còn là trung tâm kinh tế, văn hóa, đổi mới sáng tạo.
- Lối sống thành thị đang ngày càng phổ biến trong quá trình đô thị hóa.

4 Mức độ đô thị hóa khác nhau giữa các vùng, các tỉnh/thành phố

Hình 9.1. *Tỉ lệ dân thành thị của các vùng kinh tế – xã hội ở nước ta năm 2024*

(Nguồn: Niên giám thống kê Việt Nam năm 2024, Cục Thống kê)

- Năm 2024, TP Hồ Chí Minh có mức độ đô thị hóa cao nhất cả nước (78,1%)

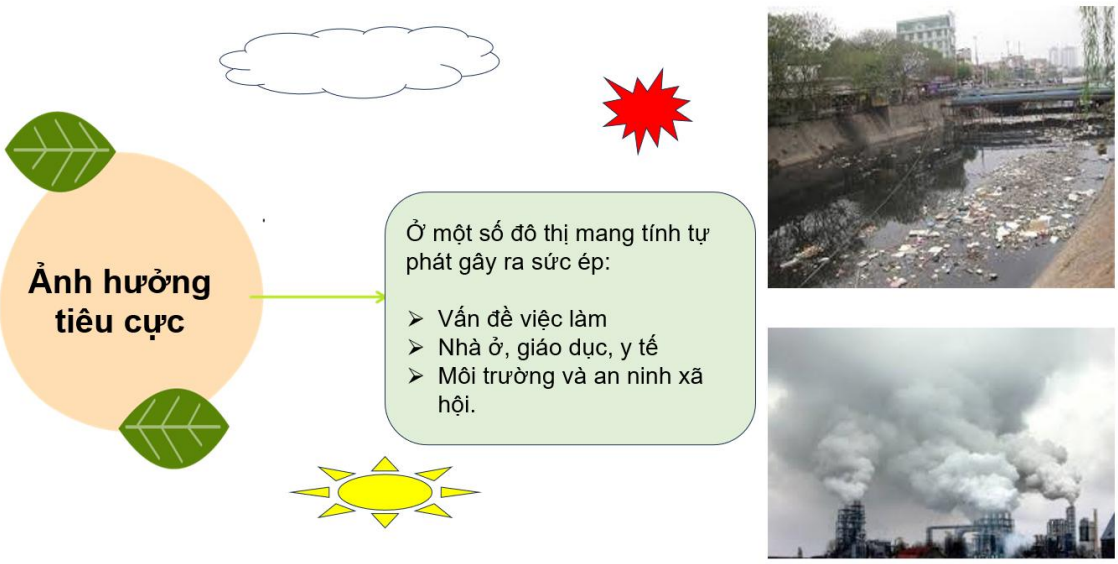
II. ẢNH HƯỞNG CỦA ĐÔ THỊ HÓA ĐẾN PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI

Ảnh hưởng tích cực

- Đóng góp tỉ lệ lớn vào ngân sách nhà nước, thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, chuyển dịch cơ cấu kinh tế của đất nước.
- Làm thay đổi bộ mặt đất nước, tạo cơ hội thu hút vốn đầu tư nước ngoài.
- Tạo nên thị trường tiêu thụ rộng lớn, giải quyết việc làm, nâng cao chất lượng cuộc sống.
- Lan tỏa lối sống văn minh hiện đại về nông thôn, đóng góp thực hiện các an ninh xã hội, xóa đói giảm nghèo và liên kết với các vùng nông thôn để đảm bảo an ninh quốc phòng.

ĐỀ BÀI

Câu 1: Thời kì Pháp thuộc, đô thị hóa ở Việt Nam có chức năng chủ yếu là

A. thương mại, du lịch. **B.** hành chính, quân sự. **C.** kinh tế, hành chính. **D.** dịch vụ, du lịch.

Câu 2: Tác động tiêu cực của đô thị hóa đến phát triển kinh tế xã hội ở nước ta là

A. tạo ra nhiều cơ hội về vấn đề việc làm.
B. tăng thu hút vốn đầu tư nước ngoài.
C. thúc đẩy chuyển dịch cơ cấu kinh tế.
D. gây nên sức ép về việc làm, nhà ở.

Câu 3: Quá trình đô thị hoá ở nước ta hiện nay có nhiều chuyển biến tích cực chủ yếu do

A. chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo thành phần.
B. hiện đại hoá nông thôn và tăng tỉ trọng dịch vụ.
C. hình thành và phát triển các khu công nghiệp.
D. kinh tế phát triển và quá trình công nghiệp hoá.

Câu 4: Phát biểu nào sau đây **không** phải là đặc điểm đô thị hóa ở nước ta?

A. Đô thị hóa gắn với công nghiệp hóa, hiện đại hóa.
B. Tỉ lệ dân thành thị cao hơn tỉ lệ dân nông thôn.
C. Lối sống thành thị ngày càng phổ biến.
D. Đô thị đầu tiên ở nước ta là thành Cổ Loa.

Câu 5: Các thành phố nước ta hiện nay

A. có số dân nhỏ và mật độ dân cư thấp.
B. chỉ duy nhất phát triển công nghiệp.
C. là thị trường tiêu thụ hàng hóa rộng.
D. đều là các khu du lịch rất lớn.

Câu 6: Khó khăn trong quá trình đô thị hóa ở nước ta hiện nay là

A. kinh tế chuyển dịch chậm, sức ép việc làm, nhà ở, ô nhiễm MT.
B. không gian đô thị thu hẹp, công nghiệp hóa chậm, lao động thất nghiệp nhiều.
C. mật độ dân cư cao, lao động dịch vụ chiếm tỉ lệ lớn, quy hoạch đô thị hạn chế.
D. hạ tầng thiếu đồng bộ, số dân đô thị tăng nhanh, tỉ lệ dân số thành thị giảm.

Câu 7: Cho thông tin sau:

"Tăng trưởng kinh tế đô thị những năm gần đây đều trên 10%, cao gấp 1,5 – 2 lần so với mặt bằng chung của cả nước. Các đô thị đóng góp quan trọng trong việc giải quyết việc làm, tăng phúc lợi xã hội, tạo đột phá đối với việc thu hút đầu tư, phát triển khoa học – công nghệ, kinh tế khu vực đô thị đóng góp khoảng 70%

GDP cả nước. Tuy nhiên, làm thế nào để tăng trưởng đô thị mà không gây sức ép tới tài nguyên, cơ sở hạ tầng và dịch vụ,…vẫn là câu hỏi lớn chưa có lời giải đáp."

a) Các đô thị đã góp phần quan trọng vào tăng trưởng kinh tế và chuyển dịch cơ cấu kinh tế của đất nước.

b) Lối sống đô thị đang làm cho các cùng nông thôn thay đổi theo chiều hướng xấu, chất lượng cuộc sống sa sút,…

c) Các đô thị cũng đang đóng góp quan trọng vào vấn đề an sinh xã hội.

d) Đô thị phát triển nhanh, phân tán sẽ làm cho việc sử dụng đất đai không hợp lí, hạn chế cơ hội cho thế hệ tương lai,…

Câu 8: Năm 2024 dân số của Đồng bằng sông Cửu Long là 17,5 triệu người, tỉ lệ dân thành thị là 27,6%. Hãy tính số dân nông thôn của Đồng bằng sông Cửu Long năm 2024. (làm tròn kết quả đến một chữ số thập phân của triệu người)

HƯỚNG DẪN GIẢI

Câu 1: Thời kì Pháp thuộc, đô thị hóa ở Việt Nam có chức năng chủ yếu là

A. thương mại, du lịch. **B.** hành chính, quân sự. **C.** kinh tế, hành chính. **D.** dịch vụ, du lịch.

Cách giải:

Thời kì Pháp thuộc, đô thị hóa ở Việt Nam có chức năng chủ yếu là hành chính, quân sự.

Chọn B.

Câu 2: Tác động tiêu cực của đô thị hóa đến phát triển kinh tế xã hội ở nước ta là

A. tạo ra nhiều cơ hội về vấn đề việc làm. **B.** tăng thu hút vốn đầu tư nước ngoài.

C. thúc đẩy chuyển dịch cơ cấu kinh tế. **D.** gây nên sức ép về việc làm, nhà ở.

Cách giải:

Tác động tiêu cực của đô thị hóa đến phát triển kinh tế xã hội ở nước ta là gây nên sức ép về việc làm, nhà ở.

Chọn D.

Câu 3: Quá trình đô thị hoá ở nước ta hiện nay có nhiều chuyển biến tích cực chủ yếu do

A. chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo thành phần. **B.** hiện đại hoá nông thôn và tăng tỉ trọng dịch vụ.

C. hình thành và phát triển các khu công nghiệp. **D.** kinh tế phát triển và quá trình công nghiệp hoá.

Cách giải:

Quá trình đô thị hoá ở nước ta hiện nay có nhiều chuyển biến tích cực chủ yếu do kinh tế phát triển và quá trình công nghiệp hoá.

Chọn D.

Câu 4: Phát biểu nào sau đây **không** phải là đặc điểm đô thị hóa ở nước ta?

A. Đô thị hóa gắn với công nghiệp hóa, hiện đại hóa. **B.** Tỉ lệ dân thành thị cao hơn tỉ lệ dân nông thôn.

C. Lối sống thành thị ngày càng phổ biến. **D.** Đô thị đầu tiên ở nước ta là thành Cổ Loa.

Cách giải:

Phát biểu nào sau đây **không** phải là đặc điểm đô thị hóa ở nước ta là tỉ lệ dân thành thị cao hơn tỉ lệ dân nông thôn.

Chọn B.

Câu 5: Các thành phố nước ta hiện nay

A. có số dân nhỏ và mật độ dân cư thấp.
B. chỉ duy nhất phát triển công nghiệp.
C. là thị trường tiêu thụ hàng hóa rộng.
D. đều là các khu du lịch rất lớn.

Cách giải:

Các thành phố nước ta hiện nay là thị trường tiêu thụ hàng hóa rộng.

Chọn C.

Câu 6: Khó khăn trong quá trình đô thị hóa ở nước ta hiện nay là

A. kinh tế chuyển dịch chậm, sức ép việc làm, nhà ở, ô nhiễm MT.
B. không gian đô thị thu hẹp, công nghiệp hóa chậm, lao động thất nghiệp nhiều.
C. mật độ dân cư cao, lao động dịch vụ chiếm tỉ lệ lớn, quy hoạch đô thị hạn chế.
D. hạ tầng thiếu đồng bộ, số dân đô thị tăng nhanh, tỉ lệ dân số thành thị giảm.

Cách giải:

Khó khăn trong quá trình đô thị hóa ở nước ta hiện nay là kinh tế chuyển dịch chậm, sức ép việc làm, nhà ở, ô nhiễm MT.

Chọn A.

Câu 7: Cho thông tin sau:

"Tăng trưởng kinh tế đô thị những năm gần đây đều trên 10%, cao gấp 1,5 – 2 lần so với mặt bằng chung của cả nước. Các đô thị đóng góp quan trọng trong việc giải quyết việc làm, tăng phúc lợi xã hội, tạo đột phá đối với việc thu hút đầu tư, phát triển khoa học – công nghệ, kinh tế khu vực đô thị đóng góp khoảng 70% GDP cả nước. Tuy nhiên, làm thế nào để tăng trưởng đô thị mà không gây sức ép tới tài nguyên, cơ sở hạ tầng và dịch vụ,…vẫn là câu hỏi lớn chưa có lời giải đáp."

a) Các đô thị đã góp phần quan trọng vào tăng trưởng kinh tế và chuyển dịch cơ cấu kinh tế của đất nước.

b) Lối sống đô thị đang làm cho các cùng nông thôn thay đổi theo chiều hướng xấu, chất lượng cuộc sống sa sút,…

c) Các đô thị cũng đang đóng góp quan trọng vào vấn đề an sinh xã hội.

d) Đô thị phát triển nhanh, phân tán sẽ làm cho việc sử dụng đất đai không hợp lí, hạn chế cơ hội cho thế hệ tương lai.

Cách giải:

a), c), d) – Đúng; b) – Sai

Câu 8: Năm 2024 dân số của Đồng bằng sông Cửu Long là 17,5 triệu người, tỉ lệ dân thành thị là 27,6%. Hãy tính số dân nông thôn của Đồng bằng sông Cửu Long năm 2024. (làm tròn kết quả đến một chữ số thập phân của triệu người).

Cách giải:

Số dân nông thôn của Đồng bằng sông Cửu Long năm 2024 là:

(100 – 27,6) * 17,5 / 100 ≈ 12,7 (triệu người)